

Toetsingkader Verantwoorde hulp voor jeugd
Inspectie Jeugdzorg
V20141212

Vooraf

De Inspectie Jeugdzorg ziet toe op de naleving van wettelijke eisen voor de instellingen en de verplichtingen die gelden voor de kwaliteit van de jeugdhulp. Dit nalevingstoezicht voert de inspectie uit aan de hand van het Toetsingskader *Verantwoorde hulp voor jeugd*. In veel gevallen gebeurt dit samen met de Inspectie voor de Gezondheidszorg.

Het Toetsingskader *Verantwoorde hulp voor jeugd* is opgebouwd uit vijf thema's: Uitvoering Hulpverlening, Veiligheid, Leefklimaat, Cliëntenpositie en Organisatie. Elk thema is uitgewerkt in een aantal criteria en bijbehorende aandachtspunten. Het toetsingskader is een basistoetsingskader dat – afhankelijk van de te onderzoeken onderwerpen – in zijn geheel of op specifieke onderdelen wordt ingezet bij het uitvoeren van toezicht. Per thema kan worden ingezoomd, waardoor er een verdieping binnen het thema plaatsvindt.

Daarnaast voert de Inspectie Jeugdzorg toezicht uit, vaak in samenwerking met de Inspectie Veiligheid en Justitie, op organisaties met specifieke andere taken, zoals de justitiële jeugdinrichtingen en de Raad voor de Kinderbescherming. Voor deze organisaties worden op hen toegesneden toezichtscriteria gehanteerd.

Het Toetsingskader *Verantwoorde hulp voor jeugd* is mede gebaseerd op de vigerende wet- en regelgeving, de kwaliteitskaders uit het veld en de richtlijnen van professionals voor verantwoorde jeugdhulp. Op basis van een eerste versie van het toetsingskader zijn in 2013 praktijktoetsen uitgevoerd. Daarnaast heeft in 2014 externe consultatie bij veldpartijen en jeugdzorginstellingen plaatsgevonden. Op basis hiervan is het toetsingskader bijgesteld.

Met de publicatie van het Toetsingskader *Verantwoorde hulp voor jeugd* wil de Inspectie Jeugdzorg bijdragen aan verdere transparantie van haar werkzaamheden. Daarbij vindt zij het van groot belang dat zowel gemeenten als jeugdhulpaanbieders bij de inhoudelijke vormgeving van hun afspraken en werkzaamheden rekening kunnen houden met de criteria die voor het verlenen van verantwoorde zorg worden gehanteerd.

De Inspectie Jeugdzorg gaat de komende jaren werken met het Toetsingskader *Verantwoorde hulp voor jeugd*. Belangrijk is dat de inspectie haar toetsingskaders actueel en compleet houdt. De ontwikkeling van het toetsingskader loopt dus door. Suggesties zijn van harte welkom. U kunt deze mailen naar TKVHJ@inspectiejz.nl.

1. UITVOERING HULPVERLENING

Kinderen krijgen de hulp die zij nodig hebben om zich onbedreigd te kunnen ontwikkelen.

1.1 Professionals bieden passende hulp.

Verwachtingen:

- *Professionals bieden hulp die aansluit bij de relevante ontwikkelgebieden en de problematiek van de kinderen.*
- *Professionals bieden hulp die aansluit bij de achtergrond, eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van kinderen, hun ouders en hun netwerk.*
- *Professionals zorgen ervoor dat kinderen contact kunnen (onder)houden met hun ouders en hun netwerk.*

1.2 Professionals bieden hulp van goede kwaliteit.

Verwachtingen:

- *Professionals werken volgens professionele standaarden.*
- *Professionals zetten de hulp tijdig in.*
- *Professionals nemen kernbeslissingen in multidisciplinair verband.*
- *Professionals zorgen voor continuïteit van de hulp.*

1.3 Professionals betrekken kinderen en ouders bij de hulp.

Verwachtingen:

- *Professionals werken met een plan dat door of in overleg met kinderen en hun ouders is opgesteld.*
- *Professionals bieden kinderen en hun ouders duidelijkheid over de inhoud en uitvoering van de hulp.*
- *Professionals bejegenen kinderen en hun ouders met respect en nemen hen serieus bij de uitvoering van de hulp.*

1.4 Professionals stemmen af met de bij de kinderen en hun ouders betrokken instanties.

Verwachtingen:

- *Professionals stemmen het plan af met de plannen van de overige betrokken instanties.*
- *Professionals evalueren regelmatig het resultaat van de geboden hulp met de overige betrokken instanties.*
- *Professionals zorgen voor een tijdige en volledige overdracht naar de overige betrokken instanties.*

2. VEILIGHEID

Kinderen worden beschermd tegen gevaren die hun ontwikkeling bedreigen.

2.1 Professionals houden goed zicht op de veiligheid van kinderen.

Verwachtingen:

- *Professionals hebben een actueel beeld van de veiligheid van kinderen.*
- *Professionals schatten de veiligheid van kinderen in aan de hand van een gestandaardiseerd risicotaxatie instrument.*
- *Professionals beoordelen de veiligheid in multidisciplinair verband.*

2.2 Professionals beperken de veiligheidsrisico's voor kinderen.

Verwachtingen:

- *Professionals bepalen mede op basis van de veiligheidsrisico's de in te zetten hulp.*
- *Professionals bewaken de gemaakte afspraken over het beperken van de veiligheidsrisico's.*
- *Professionals stellen vast of de veiligheidsrisico's zijn verminderd.*

2.3 Professionals zorgen ervoor dat acuut onveilige situaties voor kinderen worden opgeheven.

Verwachtingen:

- *Professionals treden bij acute onveiligheid actief op.*
- *Professionals bepalen multidisciplinair hoe bij acute onveiligheid van kinderen te handelen.*
- *Professionals zijn toegerust om met acuut onveilige situaties voor kinderen om te kunnen gaan.*

3. LEEFKLIAMAAT

Kinderen verblijven in een aandachtvolle omgeving.

3.1 De fysieke leefomgeving is van goede kwaliteit.

Verwachtingen:

- *Kinderen zijn tevreden over de fysieke leefomgeving.*
- *De leefomgeving is schoon, passend en veilig.*
- *Kinderen hebben invloed op de inrichting van de fysieke leefomgeving.*

3.2 Het leefklimaat is passend bij de kinderen.

Verwachtingen:

- *Het leefklimaat past bij de leeftijd en de ontwikkelingsfase van de kinderen.*
- *Kinderen kennen de dagelijkse routine en de regels binnen de instelling.*
- *Kinderen leiden een voor hen zo gewoon mogelijk leven, inclusief onderwijs en vrijetijdsbesteding.*

3.3 Professionals hebben een respectvolle houding naar de kinderen.

Verwachtingen:

- *Kinderen vertrouwen de professionals.*
- *Professionals hebben tijd en aandacht voor de kinderen.*
- *Professionals belonen positief gedrag van kinderen.*
- *Professionals tonen voorbeeldgedrag.*

4. CLIËNTENPOSITIE

Kinderen en hun ouders krijgen voldoende mogelijkheden om voor hun individuele en gemeenschappelijke belangen op te komen.

4.1 De instelling geeft kinderen en hun ouders de mogelijkheid om voor hun individuele belangen op te komen.

Verwachtingen:

- *De instelling onderneemt actie indien kinderen en/of hun ouders aangeven ontevreden te zijn over de aan hen geboden hulp.*
- *Kinderen en/of hun ouders kunnen gebruikmaken van een onafhankelijke vertrouwenspersoon.*
- *Kinderen en/of hun ouders kunnen een klacht indienen bij een onafhankelijke klachtencommissie.*

4.2 De instelling draagt zorg voor de behartiging van gemeenschappelijke belangen van kinderen en hun ouders.

Verwachtingen:

- *De instelling beschikt over een representatieve cliëntenraad.*
- *De instelling draagt er zorg voor dat de cliëntenraad naar behoren kan functioneren.*
- *De instelling gebruikt de adviezen van de cliëntenraad.*
- *De instelling informeert kinderen en hun ouders actief over de cliëntenraad en de wijze waarop de medezeggenschap binnen de instelling is georganiseerd.*

4.3 De instelling gaat zorgvuldig om met de gegevens van kinderen en hun ouders.

Verwachtingen:

- *De instelling waarborgt de privacy van kinderen en hun ouders.*
- *De instelling zorgt voor waarheidsgetrouwe verslaglegging.*
- *De instelling reageert adequaat op een inzage-, afschrift-, of wijzigingsverzoek van kinderen en/of hun ouders.*

5. ORGANISATIE

De instelling voorziet in de voorwaarden om verantwoorde hulp te leveren.

5.1 De instelling voert systematisch kwaliteitsmanagement uit.

Verwachtingen:

- *De instelling heeft een visie op hoe zij verantwoorde hulp biedt.*
- *De instelling verzamelt systematisch informatie over de kwaliteit van de hulp.*
- *De instelling brengt op basis van de verzamelde informatie veranderingen aan om de kwaliteit van de hulp te verbeteren.*

5.2 De instelling zet gekwalificeerde professionals in.

Verwachtingen:

- *De instelling zorgt voor een verantwoorde werktoedeling.*
- *De instelling zet professionals in die aantoonbaar zijn geschoold voor de functie die zij uitoefenen.*
- *De instelling biedt medewerkers de mogelijkheid kennis en vaardigheden actueel te houden.*
- *De instelling heeft richtlijnen en procedures vastgesteld voor het handelen van de professionals.*

5.3 De instelling handelt conform de wet om haar doelen te bereiken.

Verwachtingen:

- *De instelling beschikt over actuele VOG's van medewerkers die contact hebben met kinderen of hun ouders.*
- *De instelling handelt volgens een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.*
- *De instelling past vrijheidsbeperkende maatregelen toe conform de wettelijke kaders.*
- *De instelling hanteert de wettelijke bewaartermijn voor dossiers.*

5.4 De instelling zorgt voor jeugdhulp in samenhang met andere hulp.

Verwachtingen:

- *De instelling heeft samenwerkingsafspraken met haar ketenpartners vastgelegd.*
- *De instelling stelt haar professionals in staat samen te werken met ketenpartners.*

5.5 De instelling werkt volgens de Governancecode.

Verwachtingen:

- *De instelling beschikt over een Raad van Toezicht die intern toezicht houdt.*
- *De instelling beschikt over een Raad van Toezicht die het externe toezicht regelt.*
- *De instelling beschikt over een Raad van Toezicht die aan belanghebbenden verantwoording aflegt.*

Deel 2: Verantwoording

Het toetsingskader Verantwoorde hulp voor jeugd is gebaseerd op de vigerende wet- en regelgeving, de kwaliteitskaders uit het veld en de richtlijnen van professionals voor verantwoorde jeugdhulp. In de verantwoording staan de artikelen en normen die de Inspectie Jeugdzorg voor dit toetsingskader op dit moment het meest belangrijk vindt.

Centraal staat artikel 4.11 uit de jeugdwet, waarin de eis voor verantwoorde hulp wordt gesteld: *De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling verlenen verantwoorde hulp, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.*

In 2015 wordt het toetsingskader geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

- Onder 'kind' verstaan we een persoon die de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt, of die tussen de 18 en de 23 jaar is en bij wie jeugdzorg nog steeds noodzakelijk is. Zie voor de exacte definitie 'jeugdige' in artikel 1 van de jeugdwet.
- Onder 'ouders' verstaan we de (stief)ouders of verzorgers die een kind opvoeden en verzorgen als behorende tot hun gezin. Zie voor de exacte definitie 'ouder' in artikel 1 van de Jeugdwet.
- Onder professionals verstaan we alle jeugdhulpverleners die vanaf 2015 geregistreerd moeten zijn.
- Onder Medewerkers verstaan we alle personen die vanuit of namens de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling werkzaamheden uitvoeren.

1. UITVOERING HULPVERLENING

Kinderen krijgen de hulp die zij nodig hebben om zich onbedreigd te kunnen ontwikkelen.

1.1 Professionals bieden passende hulp.

Jeugdwet

Artikel 4.1.2 en 4.1.3, lid 2 verplicht de jeugdhulpverlener om te werken op basis van een door de jeugdige en zijn ouders, eventueel samen met familie, vrienden en anderen die tot de sociale omgeving behoren, opgesteld familiegroepsplan of, als daarvan wordt afgezien, met een plan waarover is overlegd met de jeugdige en de ouders en dat is afgestemd op de behoeften van de jeugdige. Als daarbij sprake is van pleegzorg dan vindt er tevens overleg plaats met de betrokken pleegouder (lid 3).

Artikel 4.1.3, lid 4 geeft aan dat in geval er geen sprake is van de uitvoering van een kindbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering of gesloten jeugdhulp, het plan mondeling met de jeugdige en de ouders overeen kan worden gekomen. Indien de jeugdige, een van de ouders of de jeugdhulpaanbieder dat wenst, wordt het plan binnen veertien dagen op schrift gesteld.

Besluit Jeugdwet

Artikel 4.2.4 bepaalt dat de gecertificeerde instelling zo vaak als noodzakelijk, doch ten minste één maal per jaar, beziet in hoeverre het plan van aanpak, bedoeld in artikel 4.1.3 van de wet, bijstelling behoeft.

Beroepscode voor de Jeugdzorgwerker

Artikel M: De jeugdzorgwerker geeft de jeugdige cliënt desgevraagd de gelegenheid tot inzage in en aanvulling of correctie van het dossier, voor zover dat nodig is na overleg met en instemming van de ouder(s) en/of wettelijk vertegenwoordiger. Onder de toelichting van dit artikel staat dat verslaglegging en dossiervorming conform de beroepsstandaard plaatsvinden.

1. UITVOERING HULPVERLENING

Kinderen krijgen de hulp die zij nodig hebben om zich onbedreigd te kunnen ontwikkelen.

1.2 Professionals bieden hulp van goede kwaliteit.

Jeugdwet

Artikel 4.1.3, lid 5 verplicht de jeugdhulpaanbieder of gecertificeerde instelling het plan vast te stellen uiterlijk binnen zes weken nadat is komen vast te staan dat afgezien wordt van het opstellen van een familiegroepsplan.

Besluit Jeugdwet

Artikel 4.2.1, lid 1, artikel 4.2.2, lid 1 en artikel 4.2.3, lid 1 bepalen dat de gecertificeerde instelling binnen vijf werkdagen nadat de voogdij, de uitoefening van de ondertoezichtstelling of de uitoefening van de jeugdreclassering aan haar is opgedragen en zij hiervan in kennis is gesteld, zij een voogdij-/gezinsvoogdij-/reclasseringswerker aanwijst en het eerste contact plaatsvindt tussen de werker en de minderjarige.

Beroepscode voor de Jeugdzorgwerker

Artikel B: De jeugdzorgwerker oefent zijn beroep deskundig uit op basis van actuele kennis en in nauwe aansluiting op ontwikkelingen in de jeugdzorg.

Vanuit de beroepsverenigingen heeft men verschillende richtlijnen opgesteld. De richtlijnen zijn bedoeld om de jeugdzorgwerker te ondersteunen in het dagelijks werk. Zij bieden een overzicht van de laatste kennis: op basis van wetenschap, praktijk én cliëntvoorkeuren. Met praktische aanbevelingen en kennis binnen handbereik beslissen de jeugdzorgwerker en de cliënt samen over een effectieve aanpak.

Aan de andere kant stelt de beroepsethiek dat niet het protocol maar het perspectief van de professional in het belang van de cliënt richtinggevend moet zijn. De professional dient zich af te vragen wat in deze situatie voor deze cliënt de aangewezen weg is. Professionele standaarden en richtlijnen moeten daarbij geen dwingend keurslijf vormen, maar een handvat: een jeugdzorgwerker moet er (beredeneerd) van af kunnen wijken, als dat in het belang van zijn cliënt is.

De beroepsethiek stelt verder ook dat de professional die werkt met cliënten, zelf altijd inhoudelijke verantwoordelijkheid draagt. Een belangrijk criterium bij het al dan niet kunnen nemen van (mede) verantwoordelijkheid is het hebben van voldoende zicht op de werkzaamheden van een collega en het kunnen hebben van invloed daarop.

Artikel I van de beroepscode stelt dat de jeugdzorgwerker verantwoordelijk is voor een zorgvuldige afsluiting van de hulpverlening als hij niet (meer) kan voldoen aan de hulpvraag. Hij verantwoordt zijn beslissing tegenover de cliënt, begeleidt deze eventueel bij een verwijzing en is bereid tot nazorg.

1. UITVOERING HULPVERLENING

Kinderen krijgen de hulp die zij nodig hebben om zich onbedreigd te kunnen ontwikkelen.

1.3 Professionals betrekken kinderen en ouders bij de hulp.

Jeugdwet

Uitgangspunt van de Jeugdwet is dat de gecertificeerde instelling en de jeugdhulpaanbieder de jeugdige en zijn ouders eerst de mogelijkheid biedt om een familiegroepsplan op te stellen. Het voorgaande is niet van toepassing op de gecertificeerde instelling die jeugdreclassering uitvoert of die de voogdij uitoefent in het geval dat de ouders ontheven of ontzet zijn uit het ouderlijk gezag. Voor al het overige geldt dat slechts indien de ouders aan de jeugdhulpaanbieder of de gecertificeerde instelling te kennen hebben gegeven dat zij geen gebruik wensen te maken van de in de eerste zin bedoelde mogelijkheid, concrete bedreigingen in de ontwikkeling van het kind hiertoe aanleiding geven of de belangen van het kind anderszins geschaad worden, de jeugdhulpaanbieder of de gecertificeerde instelling hiervan kan afzien (artikel 4.1.2).

Indien wordt afgezien van het opstellen van een familiegroepsplan, werkt de jeugdhulpverlener op basis van een plan en dat daarover overlegd is met de jeugdige en de ouders (artikel. 4.1.3).

In paragraaf 7.3 van de Jeugdwet zijn de volgende bepalingen betreffende het verstrekken van inlichtingen en het vragen van toestemming, opgenomen:

Artikel 7.3.2

1. De jeugdhulpverlener licht de betrokkene op duidelijke wijze, en desgevraagd schriftelijk in over het voorgenomen onderzoek en de voorgestelde jeugdhulp en over de ontwikkelingen omtrent de jeugdhulp en over de geconstateerde opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen. De jeugdhulpverlener licht een jeugdige die de leeftijd van twaalf jaar nog niet heeft bereikt op zodanige wijze in als past bij zijn bevattingvermogen.

2. Bij het uitvoeren van de in lid 1 neergelegde verplichting laat de jeugdhulpverlener zich leiden door hetgeen de jeugdige en de ouders redelijkerwijze dienen te weten ten aanzien van:

- a. de aard en het doel van de jeugdhulp die hij noodzakelijk acht en van de uit te voeren verrichtingen;
- b. de te verwachten gevolgen en risico's daarvan voor de jeugdige of ouder;
- c. andere methoden van jeugdhulp die in aanmerking komen en;
- d. de staat van en de vooruitzichten met betrekking tot de geconstateerde opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen in relatie tot de te verlenen jeugdhulp.

3. De jeugdhulpverlener mag de betrokkene bedoelde inlichtingen slechts onthouden voor zover het verstrekken ervan kennelijk ernstig nadeel voor de jeugdige of ouder zou opleveren. (...) De jeugdhulpverlener maakt geen gebruik van zijn in de eerste volzin bedoelde bevoegdheid dan nadat hij daarover een andere jeugdhulpverlener heeft geraadpleegd.

Artikel 7.3.4

1. Voor het verlenen van jeugdhulp is de toestemming van de betrokkene vereist, tenzij het jeugdhulp betreft in het kader van een machtiging gesloten jeugdhulp, een spoedmachtiging gesloten jeugdhulp, een kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering.

2. Indien de betrokkene minderjarig is en de leeftijd van twaalf maar nog niet die van zestien jaar heeft bereikt, is tevens toestemming van de ouders die het gezag over hem uitoefenen of van zijn voogd vereist. De jeugdhulp kan evenwel zonder de toestemming van de ouders of de voogd worden verleend, indien zij kennelijk nodig is teneinde ernstig nadeel voor de betrokkenen te voorkomen, alsmede indien de betrokkene ook na de weigering van de toestemming, de verrichting weloverwogen blijft wensen.

Artikel 7.3.5

1. Een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, is bekwaam tot het verlenen van toestemming voor de verlening van jeugdhulp ten behoeve van zichzelf, alsmede tot het verrichten van rechtshandelingen die daarmee onmiddellijk verband houden.

Artikel 7.3.6

Op verzoek van de betrokkene legt de jeugdhulpverlener in ieder geval schriftelijk vast voor welke verrichtingen van ingrijpende aard deze toestemming heeft gegeven.

Beroepscode voor de jeugdzorgwerker

In artikel G staat dat de jeugdzorgwerker overlegt met de jeugdige cliënt en/of dienst ouders om tot overeenstemming/ instemming te komen over de hulp- en dienstverlening of andere (wettelijk opgelegde) taken.

Verder verplicht de beroepscode in artikel F de jeugdzorgwerker de jeugdige cliënt en diens ouders informatie te verschaffen over alle relevante informatie voor een goede professionele relatie. De jeugdzorgwerker moet dit doen in zoveel mogelijk voor de cliënt begrijpelijke taal.

Eveneens van belang bij dit criterium is de verwachting vanuit de beroepscode (artikel E) dat de jeugdzorgwerker de jeugdige cliënt respecteert met diens kwetsbaarheid, groeiende zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid en de ouders met hun eigen verantwoordelijkheid en opvoedingsvisie, voor zover dat niet in strijd is met wettelijke kaders.

1. UITVOERING HULPVERLENING

Kinderen krijgen de hulp die zij nodig hebben om zich onbedreigd te kunnen ontwikkelen.

1.4 Professionals stemmen af met de bij de kinderen en hun ouders betrokken instanties.

Beroepscode voor de jeugdzorgwerker

Artikel N: De jeugdzorgwerker zet zich in voor een goede en efficiënte samenwerking en een duidelijke verdeling van de verantwoordelijkheden en hij draagt daarmee bij aan een transparante en eenduidige regie van de hulpverlening.

Artikel O: De jeugdzorgwerker draagt vanuit zijn eigen deskundigheid bij aan de ketenhulpverlening, waarbij hij de grenzen van zijn eigen expertise erkent en bereid is zijn professionele oordelen ter discussie te stellen.

2. VEILIGHEID

Kinderen worden beschermd tegen gevaren die hun ontwikkeling bedreigen.

2.1 Professionals houden goed zicht op de veiligheid van kinderen.

Internationaal Verdrag inzake Rechten van het Kind (IVRK)

Artikel 19: Kinderen hebben het recht op bescherming tegen alle vormen van lichamelijke en geestelijke mishandeling en verwaarlozing zowel in het gezin als daarbuiten. De overheid neemt maatregelen ter preventie en signalering hiervan en zorgt voor opvang en behandeling.

Jeugdwet

Artikel 4.1.1: De jeugdhulpaanbieder en gecertificeerde instelling bieden verantwoorde hulp, dat wil zeggen hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.

Artikel 5.1, lid 1: Pleegzorgaanbieder sluit pleegcontract met pleegouder als deze voldoet aan de volgende eisen:

- pleegouder is ten minste 21 jaar;
- de pleegouder is niet tevens door de pleegzorgaanbieder belast met de begeleiding van een pleegouder;
- de pleegouder heeft met goed gevolg een door de pleegzorgaanbieder aangeboden voorbereidings- en selectietraject afgerond;
- de pleegouder en alle gezinsleden vanaf 12 jaar beschikken over een Verklaring van Geen Bezwaar.

Artikel 5.1, lid 2: De pleegzorgaanbieder beoordeelt voorts of de jeugdige in het gezin van de pleegouder kan worden geplaatst, gelet op de leeftijd en de problemen van de jeugdige, de samenstelling van het gezin van de pleegouder en de verwachte duur van de plaatsing. Deze beoordeling vindt plaats voorafgaand aan de sluiting van het pleegcontract en aan de plaatsing van de jeugdige in het gezin van de pleegouder.

Artikel 5.1, lid 3: Indien de betrokkene de jeugdige reeds verzorgt en opvoedt voorafgaand aan het sluiten van een pleegcontract, kan aan voornoemde voorwaarden worden voldaan binnen dertien weken nadat een pleegcontract is gesloten, mits de betrokken pleegzorgaanbieder daarbij oordeelt dat de verzorging en opvoeding van de jeugdige door betrokkene niet schadelijk is voor de ontwikkeling van de jeugdige.

Memorie van Toelichting (MvT), blz. 18: De professional moet vanzelfsprekend aandacht hebben voor de veiligheid van het kind.

MvT, blz 41: Professionals weten wanneer zij specifieke deskundigheid van collega's in moeten schakelen en hebben inzicht in en erkenning van elkaars deskundigheid.

Beroepscode voor de Jeugdzorgwerker

Artikel S: De jeugdzorgwerker toetst zijn beroepsmatig handelen aan het professioneel en beroepsethisch oordeel van zijn collega's.

Actieplan aanpak kindermishandeling 2012-2016

Instrumenten die professionals ondersteunen in het signaleren en het maken van een goede risicotaxatie dienen in de toekomst expliciet de fysieke veiligheid van het jonge kind te bevatten.

2. VEILIGHEID

Kinderen worden beschermd tegen gevaren die hun ontwikkeling bedreigen.

2.2 Professionals beperken de veiligheidsrisico's voor kinderen.

Jeugdwet

Artikel 4.1.1: De jeugdhulpaanbieder en gecertificeerde instelling bieden verantwoorde hulp, dat wil zeggen hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.

Kwaliteitsstandaarden "Quality for Children" (Q4C)

Standaard 14: De hulpverlening garandeert de veiligheid van de jeugdigen. "Ik woon op een plek waar ik veilig ben en me thuis voel".

2. VEILIGHEID

Kinderen worden beschermd tegen gevaren die hun ontwikkeling bedreigen.

2.3 Professionals zorgen ervoor dat acuut onveilige situaties voor kinderen worden opgeheven.

Jeugdwet

Artikel 4.1.1: De jeugdhulpaanbieder en gecertificeerde instelling bieden verantwoorde hulp, dat wil zeggen hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.

Kwaliteitsstandaarden "Quality for Children" (Q4C)

Standaard 14: De hulpverlening garandeert de veiligheid van de jeugdigen. "Ik woon op een plek waar ik veilig ben en me thuis voel".

3. LEEFKLIMAAT

Kinderen verblijven in een aandachtvolle omgeving.

3.1 De fysieke leefomgeving is van goede kwaliteit.

Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind:

Artikel 20 verplicht de Staat om extra bescherming te bieden aan kinderen die niet in hun eigen gezin kunnen verblijven. De Staat moet zorgen voor een geschikt alternatief, zoals plaatsing in een pleeggezin of in een instelling voor kinderzorg. Bij de keuze van de meest geschikte oplossing, zal rekening gehouden moeten worden met de culturele achtergrond van het kind.

IVRK: "Guidelines for the alternative care of children"

Richtlijn 89: Alle volwassenen die verantwoordelijk zijn voor kinderen moeten hun recht op privacy respecteren en bevorderen, met inbegrip van passende faciliteiten voor hygiëne en sanitaire behoeften, waarbij genderverschillen en -interactie worden gerespecteerd, en er adequate, veilige en toegankelijke opbergplaatsen voor persoonlijke eigendommen zijn.

Richtlijn 91: Alle accommodatie in alternatieve zorgomgevingen moet voldoen aan de gezondheids- en veiligheidsvoorschriften.

Richtlijn 123: Faciliteiten die voorzien in residentiële zorg moeten kleinschalig zijn en georganiseerd worden rond de rechten en behoeften van het kind, in een situatie die zo veel mogelijk lijkt op die van een gezin of een kleine groep. Over het algemeen moet hun doelstelling zijn het bieden van tijdelijke zorg en actief bijdragen aan de terugplaatsing van het kind in het gezin of, indien dit niet mogelijk is, aan het waarborgen van stabiele zorg voor het kind in een alternatief gezinsverband.

Kwaliteitsstandaarden "Quality for Children" (Q4C)

Standaard 13: Jeugdigen worden gestimuleerd om mee te praten en invloed te hebben op hun leefomgeving. "Daar waar ik verblijf, heb ik inspraak in hoe het eruitziet en hoe het eraan toegaat".

Standaard 14: De hulpverlening garandeert de veiligheid van de jeugdigen. "Ik woon op een plek waar ik veilig ben en me thuis voel".

In Nederland bestaan nog geen geautoriseerde richtlijnen voor uithuisplaatsing.¹

Internationale richtlijnen zijn er wel: de "Guidelines for the alternative care of children" en de "Quality for children standards for out-of-home child care in Europe". Daarin worden eisen gesteld aan de kwaliteit van zorg en dienstverlening aan kinderen die niet langer thuis kunnen wonen. De richtlijnen voor 'alternatieve zorg voor kinderen' zijn ontwikkeld door de Verenigde Naties en zien op kinderen die opgroeien buiten de ouderlijke zorg en/of het ouderlijk huis. De richtlijnen zijn een praktische vertaling en uitwerking van de rechten van kinderen in alternatieve zorg, zoals vastgelegd in het IVRK, en zijn bedoeld om de implementatie van het IVRK te bevorderen. Zij richten zich niet alleen op overheden maar ook op internationale organisaties, beroepskrachten en vrijwilligers die betrokken zijn bij kinderen in alternatieve zorg. De richtlijnen geven basisbeginselen en minimumnormen waar de alternatieve zorg voor kinderen aan moet voldoen. De twee belangrijkste uitgangspunten zijn dat uithuisplaatsing echt noodzakelijk moet zijn -uithuisplaatsing is het laatste redmiddel- en dat het kind op de best passende plek komt. De 'Quality for children standards

¹ Momenteel, dd. 12 december 2014, ligt er een Richtlijn Uithuisplaatsing voor aan de beroepsverenigingen (NVMW, NVO, NIP), ter autorisatie. Naar verwachting wordt de richtlijn begin 2015 breed ingevoerd. Zie <http://www.richtlijnenjeugdzorg.nl/uithuisplaatsing>

for out-of-home child care in Europe' zijn gebaseerd op honderden interviews met direct betrokkenen -kinderen, ouders, pleegouders, hulpverleners en advocaten- uit 26 Europese staten. In Nederland is voor de invoering van de kwaliteitsstandaarden een aanvullend kwalitatief onderzoek uitgevoerd onder cliënten, hun ouders en pleegouders. Dat heeft geleid tot een bewerking van de internationale kwaliteitsstandaarden, toegespitst op de Nederlandse jeugdzorg. Uiteindelijk zijn er twintig Nederlandse standaarden opgesteld, geformuleerd in de bewoordingen van de jongeren en ouders.

3. LEEFKLIMAAT

Kinderen verblijven in een aandachtvolle omgeving.

3.2 Het leefklimaat is passend bij de kinderen.

IVRK: "Guidelines for the alternative care of children"

Richtlijn 84: Verzorgers moeten de gezondheid van de kinderen voor wie zij verantwoordelijk zijn bevorderen en regelen dat medische zorg, begeleiding en ondersteuning indien nodig beschikbaar zijn.

Richtlijn 85: Kinderen moeten toegang hebben tot formeel, informeel en beroepsonderwijs in overeenstemming met hun rechten, in de ruimste mate die mogelijk is in de onderwijsfaciliteiten in de lokale gemeenschap.

Richtlijn 86: Verzorgers moeten waarborgen dat het recht van ieder kind, met inbegrip van kinderen die leven met of getroffen zijn door hiv/aids of andere speciale behoeften hebben, zich te ontwikkelen door spel en vrijetijdsbesteding wordt geëerbiedigd en dat er gelegenheid voor dergelijke activiteiten binnen en buiten de zorgomgeving wordt gecreëerd. Contact met de kinderen en anderen in de lokale gemeenschap moet worden aangemoedigd en gefaciliteerd.

Kwaliteitsstandaarden "Quality for Children" (Q4C)

Standaard 7: De plaatsing sluit aan bij de achtergrond en behoeften van jeugdigen. "Ik word op een plek geplaatst die bij mij past en waar ik me kan ontwikkelen".

Standaard 8: De plaatsing en de hulp bieden de jeugdigen een zo gewoon mogelijk leven. "Ik wil geen speciaal geval of uitzondering zijn".

3. LEEFKLIMAAT

Kinderen verblijven in een aandachtvolle omgeving.

3.3 Professionals hebben een respectvolle houding naar de kinderen.

IVRK: "Guidelines for the alternative care of children"

Richtlijn 71: Bijzondere aandacht moet worden besteed aan de kwaliteit van de geboden alternatieve zorg, zowel wat de residentiële zorg als de zorg in gezinsverband betreft, in het bijzonder met betrekking tot de professionele vaardigheden, selectie en training van en toezicht op verzorgers. Hun rol en functie moeten helder omschreven zijn en uitgelegd worden ten opzichte van die van de ouders of wettelijk voogden van het kind.

Richtlijn 90: Verzorgers moeten het belang van hun rol bij het opbouwen van een positieve, veilige en stimulerende relatie met kinderen begrijpen en moeten deze ook kunnen opbouwen.

Richtlijn 107: Alle instanties en faciliteiten moeten een gedragscode voor het personeel opstellen, in overeenstemming met deze Richtlijnen, waarin de rol van elke beroepsbeoefenaar en van de verzorgers in het bijzonder wordt omschreven en waarin onder

andere duidelijke procedures voor het melden van overtredingen door een teamlid zijn opgenomen.

Kwaliteitsstandaarden "Quality for Children" (Q4C):

Standaard 11: Professionals zijn vaardig in het opvoeden en helpen van jeugdigen. "Ik word goed geholpen bij al mijn vragen en problemen".

4. CLIËNTENPOSITIE

Kinderen en hun ouders krijgen voldoende mogelijkheden om voor hun individuele en gemeenschappelijke belangen op te komen.

4.1 De instelling geeft kinderen en hun ouders de mogelijkheid om voor hun individuele belangen op te komen.

Jeugdwet

Artikel 4.2.1: De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling treffen een regeling voor de behandeling van klachten (...) in het kader van de verlening van jeugdhulp, de uitvoering van een kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering. Zij brengen de regeling op passende wijze onder de aandacht van de jeugdigen, ouder, ouder zonder gezag, voogd, degene die anders dan als ouder samen met de ouder het gezag over de jeugdige uitoefent of een pleegouder.

Artikel 4.2.1.2a: Klachten van de jeugdige, ouder zonder gezag, voogd, degene die anders dan als ouder samen met de ouder het gezag over de jeugdige uitoefent of een pleegouder worden behandeld door een klachtencommissie die bestaat uit ten minste drie leden, waaronder een voorzitter die niet werkzaam is voor of bij de jeugdhulpaanbieder of de gecertificeerde instelling.

Artikel 4.2.1.2b: Aan de behandeling van een klacht wordt niet deelgenomen door een persoon op wiens gedraging de klacht rechtstreeks betrekking heeft.

Artikel 4.2.1.2f: Klager (...) kan zich bij de behandeling van de klacht laten bijstaan.

Artikel 4.1.9: Instellingen hebben de verplichting om de onafhankelijke vertrouwenspersoon als bedoeld in artikel 2.6 in de gelegenheid te stellen zijn taak uit te oefenen.

IVRK

Artikel 12 beschrijft het recht van het kind om gehoord te worden en zijn mening te geven in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn leeftijd en rijpheid. Dit impliceert ook volgens artikel 12 sub C dat kinderen toegang moeten krijgen tot klachtprocedures.

Artikel 17: Het kind heeft recht op toegang tot informatie (...) en in het bijzonder op informatie (...) die zijn of haar welzijn en gezondheid bevorderen.

Beroepscode:

Artikel F: De jeugdzorgwerker verschaft de jeugdige cliënt en diens wettelijke vertegenwoordigers de voor een goede professionele relatie relevante informatie, zoveel mogelijk in een voor de cliënt(en) begrijpelijke taal. Bijvoorbeeld informatie over de rechtspositie van de cliënten.

4. CLIËNTENPOSITIE

Kinderen en hun ouders krijgen voldoende mogelijkheden om voor hun individuele en gemeenschappelijke belangen op te komen.

4.2 De instelling draagt zorg voor de behartiging van gemeenschappelijke belangen van kinderen en hun ouders.

Jeugdwet

Artikel 4.2.5, lid 1: Iedere jeugdhulpaanbieder en iedere gecertificeerde instelling stelt een cliëntenraad in die (...) de gemeenschappelijke belangen van jeugdigen en ouders (...) behartigt.

Artikel 4.2.5, lid 3: De jeugdhulpaanbieder en gecertificeerde instelling stellen een schriftelijke regeling op die zodanig is dat de cliëntenraad representatief kan worden geacht voor de jeugdigen en ouders aan wie jeugdhulp wordt verleend of ten aanzien van wie een kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering wordt uitgevoerd en redelijkerwijze in staat kan worden geacht hun gemeenschappelijke belangen te behartigen.

Artikel 4.2.6, lid 1: De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling stellen de cliëntenraad (...) in de gelegenheid advies uit te brengen over een aantal in dit artikel opgesomde voorgenomen besluiten

Artikel 4.2.6, lid 2: Het advies wordt op een zodanig tijdstip gevraagd dat het wezenlijk van invloed kan zijn op het te nemen besluit.

Artikel 4.2.7, lid 3: De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling doen van een besluit (...) waarover de cliëntenraad schriftelijk advies heeft uitgebracht (...) schriftelijk mededeling aan de cliëntenraad.

Artikel 4.2.8, lid 1: De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling verstrekken de cliëntenraad tijdig, en desgevraagd, alle inlichtingen en gegevens die deze voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig heeft.

Artikel 4.2.8, lid 2: De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling verstrekken de cliëntenraad (...) ten minste eenmaal per jaar mondeling of schriftelijk algemene gegevens omtrent het beleid dat in het verstreken tijdvak is gevoerd en in het komende jaar zal worden gevoerd.

Artikel 4.2.12, lid 1: De pleegzorgaanbieder stelt een pleegouderraad in die (...) de gemeenschappelijke belangen van de pleegouders behartigt.

4.2.12, lid 2: De eerder genoemde artikelen 4.2.5 tot en met 4.2.8.1 zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat voor 'cliëntenraad' 'pleegouderraad' wordt gelezen en voor 'jeugdhulpaanbieder' 'pleegzorgaanbieder'.

IVRK

Het IVRK stelt dat de mening van kinderen erg belangrijk is als het om zaken gaat die hun aangaan. Daarom moet het voor hen mogelijk zijn om, naar gelang hun leeftijd, inspraak te hebben, invloed te hebben, mee te praten, mee te denken en mee te doen.

Artikel 12, het recht om een mening te geven en gehoord te worden, is een recht dat zowel aan een individueel kind toekomt als aan groepen kinderen.

Artikel 17: Het kind heeft recht op toegang tot informatie (...) en in het bijzonder op informatie (...) die zijn of haar welzijn en gezondheid bevorderen.

Beroepscode voor de Jeugdzorgwerker

Artikel F: De jeugdzorgwerker verschaft de jeugdige cliënt en diens wettelijke vertegenwoordigers de voor een goede professionele relatie relevante informatie, zoveel mogelijk in een voor de cliënt(en) begrijpelijke taal. Bijvoorbeeld informatie over de rechtspositie van de cliënten.

4. CLIËNTENPOSITIE

Kinderen en hun ouders krijgen voldoende mogelijkheden om voor hun individuele en gemeenschappelijke belangen op te komen.

4.3 De instelling gaat zorgvuldig om met de gegevens van kinderen en hun ouders.

Jeugdwet

Artikel 7.3.10: De jeugdhulpverlener verstrekt aan de betrokkene desgevraagd zo spoedig mogelijk inzage in en afschrift van het dossier, of delen daarvan (...).

Artikel 7.3.11 lid 1: De jeugdhulpverlener draagt er zorg voor, dat aan anderen dan de betrokkene geen inlichtingen over de betrokkene dan wel inzage in of afschrift van het dossier worden verstrekt dan met toestemming van de betrokkene (tenzij het belang van betrokkene dit vereist) (...).

Artikel 5.4: De pleegzorgaanbieder verstrekt aan de pleegouder in het belang van de verzorging en de opvoeding van de jeugdige, zo nodig zonder toestemming en zo mogelijk voorafgaand aan de plaatsing, inlichtingen inzake feiten en omstandigheden die de persoon van een jeugdige of diens verzorging of opvoeding betreffen en die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van de taak van de pleegouder. (...)

Met betrekking tot waarheidsvinding hanteert de Jeugdwet het uitgangspunt dat jeugdzorg zich binnen het redelijke, tot het uiterste inspant om feiten en omstandigheden te achterhalen, voor zover die van doorslaggevend belang zijn voor het maken van de zorgvuldige inschatting van de veiligheid en ontwikkeling van het kind.

Artikel 3.3: De Raad en de gecertificeerde instelling zijn verplicht in rapportages of verzoekschriften de van belang zijnde feiten volledig en naar waarheid aan te voeren. Ze moeten zich richten op het verzamelen van feiten, gebeurtenissen en omstandigheden die objectiveerbaar zijn.

Artikel 7.3.8.2: De jeugdhulpverlener voegt desgevraagd een door de betrokkene afgegeven verklaring met betrekking tot de in het dossier opgenomen stukken aan het dossier toe.

Beroepscode voor de Jeugdzorgwerker

Artikel M: De jeugdzorgwerker geeft de jeugdige cliënt desgevraagd de gelegenheid tot inzage in en aanvulling of correctie van het dossier, voor zover nodig na overleg met en instemming van de ouder/wettelijk vertegenwoordiger.

Artikel F: De jeugdzorgwerker verschaft de jeugdige cliënt en diens wettelijke vertegenwoordigers de voor een goede professionele relatie relevante informatie, zoveel mogelijk in een voor de cliënt(en) begrijpelijke taal. Bijvoorbeeld informatie over de rechtspositie van de cliënten, zoals privacy, dossier en klachten.

Daarnaast verwacht de beroepscode dat de jeugdzorgwerker de informatie over de jeugdige, diens ouders en hun omstandigheden vertrouwelijk behandelt (artikel J). Daarbinnen verwacht de beroepscode dat de jeugdzorgwerker toestemming vraagt aan de jeugdige en de ouders als hij meent dat het noodzakelijk is om met derden vertrouwelijke informatie uit te wisselen. Toestemming is in het geval van een (voorbereiding of uitvoering van een) kinderschermingsmaatregel of opname in een justitiële inrichting niet vereist.

5. ORGANISATIE

De instelling voorziet in de voorwaarden om verantwoorde hulp te leveren.

Onder governance wordt het intern beheersen van de gehele organisatie verstaan. Hieronder vallen:

- het bepalen van organisatiedoelstelling;
- het besturen en beheersen van de organisatie;
- de verantwoording aan in- en externen.

De Jeugdwet (artikel 4.1.1) zegt over dit onderwerp het volgende:

Jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen verlenen verantwoorde hulp

De jeugdhulpaanbieder en gecertificeerde instelling

- a. organiseren zich zodanig,
- b. voorzien zich van kwalitatief en kwantitatief personeel en materiaal zodanig,
- c. verdelen de verantwoordelijkheid zodanig toe,
- d. dat dit (redelijkerwijs) leidt tot verantwoorde hulp.

Onder Verantwoorde hulp wordt verstaan

- a. hulp van goed niveau,
- b. die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend, en
- c. die afgestemd is op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.

Door bovenstaande wettelijke artikelen is het doel van organisaties die jeugdhulp aanbieden en gecertificeerde instellingen bepaald, namelijk het verlenen van verantwoorde hulp. Tevens is bepaald wat verantwoorde hulp is, namelijk van goed niveau en afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige en ouder. Goed niveau is gedefinieerd als veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht.

5. ORGANISATIE

De instelling voorziet in de voorwaarden om verantwoorde hulp te leveren.

5.1 De instelling voert systematisch kwaliteitsmanagement uit.

Jeugdwet

In artikel 4.1.4 lid 1 wordt gesproken over "systematische bewaking, beheersing en verbetering van de kwaliteit van de hulpverlening". Elders wordt dit met de term "kwaliteitsmanagement" aangeduid.

Art 4.1.4 lid 2 schrijft de kwaliteitscyclus voor:

- het op systematische wijze verzamelen en registreren van de kwaliteit van de hulp;
- toetsen of de wijze van uitvoering leidt tot verantwoorde hulp;
- zo nodig uitvoeren van veranderingen.

ISO 9001 en HKZ

Het planmatig organiseren van processen om producten te maken of diensten te leveren kan bijdragen aan het vergroten van de kwaliteit/het op orde houden van de kwaliteit. Dit wordt kwaliteitsmanagement genoemd.

Kenmerkend is het gebruik van cyclische processen:

- a. Benoem welke kwaliteit van een dienst gewenst is. Benoem waaraan de kwaliteit van een dienst cq de jeugdhulp gemeten kan worden;
- b. Meet de kwaliteit van de jeugdhulp en registreer deze;
- c. Toets of de gemeten waarden overeenkomen met vooraf bepaalde / verwachte kwaliteit;
- d. Indien de gemeten kwaliteit afwijkt van de gewenste, analyseer de oorzaak en verander het proces;
- e. Voer stap (a.) en volgende weer uit.

Indien een organisatie bovenstaande cyclus planmatig gebruikt, is er sprake van een kwaliteitsmanagementsysteem. Organisaties kunnen gecertificeerd worden als hun kwaliteitsmanagementsysteem aan specifieke eisen voldoet. Het meest gebruikt is de ISO 9001:2008 norm, dé internationaal geaccepteerde standaard voor kwaliteitsmanagementsystemen.

Deze internationale norm specificereert eisen voor een kwaliteitsmanagementsysteem waarbij een organisatie:

- moet aantonen dat zij in staat is om op consistente wijze producten te leveren die voldoen aan de eisen van de klant en de van toepassing zijnde wet- en regelgeving;
- en zich ten doel stelt om de klanttevredenheid te verhogen door het systeem doeltreffend toe te passen, met inbegrip van processen voor continue verbetering van het systeem alsmede de borging van het voldoen aan eisen van klanten en van toepassing zijnde wet- en regelgeving.

De HKZ normen zijn een specifieke uitwerking van de ISO 9001 norm voor diverse vormen van zorg. Ook voor jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen zijn door HKZ samen met het veld normen ontwikkeld.

Certificeren houdt in dat een externe, onafhankelijke partij vaststelt of het kwaliteitsmanagementsysteem van de organisatie aan alle normen voldoet. Om dit vast te stellen voert een instelling die hiervoor gecertificeerd is, een audit uit. De eerste audit (certificatie-audit) is omvangrijk. Vervolgens worden organisaties (half)jaarlijks getoetst om te beoordelen of deze blijven voldoen aan de eisen van de norm.

5. ORGANISATIE

De instelling voorziet in de voorwaarden om verantwoorde hulp te leveren.

5.2 De instelling zet gekwalificeerde professionals in.

Jeugdwet

Artikel 4.1.1. lid 2 verplicht de jeugdhulpaanbieder en gecertificeerde instelling zich zodanig te organiseren dat er redelijkerwijs verantwoorde hulp wordt geboden. Hierbij noemt de wetgever zaken als voldoende personeel en materieel van voldoende kwaliteit en de norm van verantwoorde werktoedeling.

Norm van verantwoorde werktoedeling:

Artikel 5.1.1, lid 1: de jeugdhulpaanbieder, de gecertificeerde instelling en het college [dragen], voor zover het betreft de toeleiding naar, advisering over, de bepaling en het inzetten van de aangewezen voorziening, er zorg voor dat de taken worden uitgevoerd door

of onder verantwoordelijkheid van een geregistreerde professional. De jeugdhulpaanbieder, de gecertificeerde instelling en het college delen de taken toe met inachtneming van de specifieke kennis en vaardigheden van de geregistreerde professional.

Artikel 5.1.1, lid 2: In afwijking van het eerste lid kan de jeugdhulpaanbieder, de gecertificeerde instelling of het college anderen dan geregistreerde professionals met de uitvoering van taken belasten indien hij of zij aannemelijk kan maken dat de kwaliteit van de uit te voeren taak daardoor niet nadelig wordt beïnvloed. In afwijking van het eerste lid belast de jeugdhulpaanbieder, de gecertificeerde instelling of het college anderen met die taken, indien dit noodzakelijk is voor de kwaliteit van uit te voeren taak.

Artikel 5.1.1, lid 3: De jeugdhulpaanbieder, de gecertificeerde instelling en het college dragen er zorg voor dat geregistreerde professionals hun taken kunnen verrichten met inachtneming van de voor hen geldende professionele standaarden.

Kwaliteitsregister Jeugd

Het Kwaliteitsregister Jeugd is een beroepsregister dat door de ministeries van VWS en Veiligheid en Justitie is erkend. Er zijn duidelijke criteria voor professionals om zich te kunnen inschrijven en om geregistreerd te blijven. Door zich te registreren verbindt de professional zich aan een professionele standaarden, beroepscode, gedragslijnen voor professioneel handelen en een beroepsethisch kader voor het nemen en verantwoorden van besluiten. Ook valt de professional door de registratie onder het tuchtrecht.

5. ORGANISATIE

De instelling voorziet in de voorwaarden om verantwoorde hulp te leveren.

5.3 De instelling handelt conform de wet om haar doelen te bereiken.

Jeugdwet

De jeugdwet stelt een aantal eisen aan de jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen. Voor een deel komen deze eisen in de andere criteria van het Toetsingskader VHJ aan bod. Bij dit criteria kiest de inspectie voor toetsing bij vier onderwerpen die van grote invloed zijn op het al dan niet realiseren van verantwoorde hulp. De onderwerpen kunnen in de loop van de tijd veranderen, naar gelang de jaarprogrammering van de inspectie of specifieke vragen die op de inspectie af komen.

Artikel 4.1.6 bevat de eisen over de aanwezigheid van een Verklaring Omtrent het Gedrag. De organisatie moet over een Verklaring Omtrent het Gedrag beschikken van personen die beroepsmatig of niet incidenteel als vrijwilliger in contact kunnen komen met jeugdigen of ouders.

De Verklaring Omtrent het Gedrag mag niet ouder zijn dan drie maanden bij aanvang van de werkzaamheden en niet ouder dan drie jaar tijdens de werkzaamheden. Bij twijfel van de instelling over de geschiktheid tijdens de uitvoering van de werkzaamheden mag de Verklaring Omtrent het Gedrag niet ouder zijn dan drie maanden.

Artikel 5.1 bepaalt dat bij pleegzorg de pleegouder en alle personen van twaalf jaar en ouder die op het adres van de pleegouder staan ingeschreven over een Verklaring van Geen Bezwaar die is afgegeven door de Raad voor de Kinderbescherming moeten beschikken.

Artikel 4.1.7. bevat de eis dat de instelling beschikt over een Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Artikel 7.3.6 bepaalt voor alle vormen van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen dat de jeugdige en/of ouder (afhankelijk van de leeftijd) toestemming kan geven tot "verrichtingen van ingrijpende aard". Op verzoek van de betrokkene legt de jeugdhulpverlener deze toestemming schriftelijk vast.

Wat betreft dossiervorming kan verwezen worden naar de Jeugdwet en de Beroepscode, waarbij de verplichting tot verslaglegging/dossiervorming primair gelegd is bij de jeugdzorgwerker. Onder Artikel M van de beroepscode staat: de jeugdzorgwerker geeft de jeugdige cliënt desgevraagd de gelegenheid tot inzage in en aanvulling of correctie van het dossier, voor zover nodig na overleg met en instemming van de ouder/wettelijk vertegenwoordiger. Verslaglegging en dossiervorming vinden plaats conform de beroepsstandaard.

In de jeugdwet staat onder artikel 7.3.8. dat de jeugdzorgwerker een dossier inricht met betrekking tot de verlening van jeugdhulp. In dit artikel van de Jeugdwet staat verder dat de jeugdhulpverlener het dossier bewaart gedurende 15 jaar, te rekenen vanaf het tijdstip van ontvangst of waarop zij door de jeugdhulpverlener is vervaardigd, of zoveel langer als redelijkerwijs uit de zorg van een goed jeugdhulpverlener voortvloeit. In beroepsethiek is hierover te lezen dat: "de jeugdzorgwerker de plicht heeft tot het aanleggen van een dossier, bijhouden en bewaren van relevante stukken en informatie die noodzakelijk is voor de professionele relatie met de cliënt." De beroepsethiek verwijst tevens naar de Wgbo. Het wettelijk uitgangspunt rondom het bewaren van dossiers van minderjarige cliënten is hetzelfde als bij volwassenen, maar in de gezondheidszorg is het gebruikelijk om de dossiers van minderjarigen langer te bewaren, te weten tot maximaal 15 jaar na het 18e levensjaar.

5. ORGANISATIE

De instelling voorziet in de voorwaarden om verantwoorde hulp te leveren.

5.4 De instelling zorgt voor jeugdhulp in samenhang met andere hulp.

Jeugdwet

Memorie van Toelichting, paragraaf 3.4 geeft aan dat de jeugdhulp integraal moet zijn; één gezin, één plan, één regisseur. Bij gezinnen met complexe problemen wordt dit gerealiseerd door het gezin centraal de regie te laten voeren. De jeugdhulpaanbieder en gecertificeerde instelling moeten de jeugdhulp of maatregel zoveel mogelijk in samenhang met andere hulp verlenen.

Dit uitgangspunt zien we ook in de wet zelf terug. Artikel 2.1 lid f bepaalt dat het gemeentelijk beleid inzake preventie, jeugdhulp, kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering en de uitvoering van jeugdhulp, kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering gericht is op integrale hulp aan de jeugdige en zijn ouders, indien sprake is van multiproblematiek.

5. ORGANISATIE

De instelling voorziet in de voorwaarden om verantwoorde hulp te leveren.

5.5 De instelling werkt volgens de Governancecode.

Jeugdwet

In artikel 4.3.1 en 4.3.2 is het maatschappelijk verantwoord worden geregeld. Jaarlijks stelt de jeugdhulpaanbieder of gecertificeerde instelling een verslag op over naleving van de regels omtrent de kwaliteit van de jeugdhulp, onderscheidenlijk de kwaliteit van de uitvoering van de taken, het klachtrecht en de medezeggenschap. De wet somt vervolgens allerlei punten op die onderdeel van dit "kwaliteitsjaarverslag" moeten uitmaken. Dit verslag is openbaar.

Er is nog geen Governancecode voor de sector jeugd. Voorstellen hiertoe van de MO-groep (voorganger van onder andere Jeugdzorg Nederland) onder leiding van Anton Westerlaken zijn niet vastgesteld. Wel is in 2010 een zorgbrede Governance code ingevoerd voor de zorgsector door ActiZ, GGZ Nederland, NFU, NVZ en VGN. Hieronder vallen ook jeugd-LVB en jeugd-GGZ die deel uitmaken van de jeugdhulp. Onderdeel van de code vormen drie taken van de Raad van Toezicht: het houden van intern toezicht, het regelen van extern toezicht en het maatschappelijk verantwoord worden.

Deel 3: Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- Beek, F. van. & Rutjes, L. (2009). *Wat kinderen en jongeren belangrijk vinden als ze niet thuis wonen*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Bijl, N. van der, Dorst, P.C. van. & Wery, F.F. (2010). *Goede klachtenbehandeling in de jeugdzorg. Een handreiking*. Den Haag: Nationale Ombudsman.
- Brummelen, A. van, Grolleman M., Donkers, D. Kool, M. & Lier J. (2012). *Diversiteit in Cliëntenparticipatie in de jeugdzorg. Kwalitatief onderzoek (Bachelorscriptie)*. Utrecht: Utrechtse School voor Bestuurs- en Organisationswetenschap.
- Buitink, J. & Epskamp, J. (2012). *Beroepscode voor de Jeugdzorgwerker. Beroepsnormen voor de beroepsvariant jeugdzorgwerker*. NVM. Gecheckt 12 december 2014, van: http://issuu.com/platformjeugd/docs/beroepscode_jeugdzorgwerker/1?e=3745952/2607862
- Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector (2010). *Certificatieschema Jeugdzorg 2010*. Delft: HKZ.
- Helm, P. van der. (2010). *'Wat werkt' in gesloten jeugdzorg*. Hogeschool Utrecht, Universiteit van Amsterdam, Transferium, FC Teylingereind.
- Inspectie Jeugdzog. (2013). *Veiligheid van pleegzorg en residentiële zorg bij Entrea*. Utrecht. Jeugdzorg Nederland. (2011). *Kwaliteitskader voorbereiding en screening aspirant pleegouders*. Utrecht.
- Jongesprier, N. & Struijk, M. (2008). Tijd voor herwaardering van het pedagogische basisklimaat. *Jeugd en co*, 8 (4), 19-25.
- MO groep jeugdzorg. (2010). *Schematisch protocol netwerkpleegzorg*. Utrecht.
- Movisie (2014). *Kennisdossier Cliëntenparticipatie*. Gecheckt op 12 december 2014, van <https://www.movisie.nl/kennisdossiers/cli%C3%ABntenparticipatie>
- Nationale Ombudsman (2014). *Behoorlijkheidswijzer*. Gecheckt 12 december 2014, van: https://www.nationaleombudsman.nl/uploads/infomateriaal/behoorlijkheidswijzer_nl_februari_2014.pdf
- Nationale Ombudsman (2014). *Participatiewijzer*. Gecheckt 31 oktober, van: https://www.nationaleombudsman.nl/uploads/infomateriaal/participatiewijzer_februari_2014.pdf
- Professionalisering jeugdzorg (2014). *Kwaliteitsregister Jeugdzorg*. Gecheckt 12 december 2014, van: <http://www.professionaliseringjeugdzorg.nl/pjz>.
- Quality4Children – Nederland (2008). *Kwaliteitsstandaarden. Q4C European Quality Standards*. Gecheckt 12 december 2014, van: http://www.q4c.nl/kwaliteitsstandaarden_nl.html
- Sok, K., Kok, E., Royers, T. & Panhuijzen, B. (2009). *Cliëntenparticipatie in beeld*. Utrecht: MOVISIE.
- SOS-Kinderdorp International (2007), *Quality4Children Standards for out-of-home child care in Europe - an initiative by FICE, IFCO and SOS Children's Villages*. Innsbruck, Oostenrijk: SOS-Kinderdorp International.

Wet en regelgeving

- Jeugdwet*. Geldigheidsdatum 1 januari 2015, http://wetten.overheid.nl/BWBR0034925/geldigheidsdatum_01-01-2015
- Besluit Jeugdwet*. Geldigheidsdatum 1 januari 2015, http://wetten.overheid.nl/BWBR0035779/geldigheidsdatum_01-01-2015
- Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind*. Verenigde Naties (1989). Geldigheidsdatum 1 januari 2015, http://wetten.overheid.nl/BWBV0002508/geldigheidsdatum_01-01-2015
- Guidelines for the Alternative Care of Children*. Algemene Vergadering Verenigde Naties (2009). Gecheckt 12 december 2014, van: <http://iss-ssi.org/2009/assets/files/guidelines/ANG/Guidelines%20for%20the%20Alternative%20Care%20of%20Children%20.pdf>